

➤ **dr hab. Tomasz Stefaniuk**, Instytut Filozofii Uniwersytetu im. M. Curie-Skłodowskiej (UMCS) w Lublinie, Polska

Islamic Andalusia 711-1492 – from the History of Interfaith Dialogue and Cooperation

Muzułmańska Andalusja 711-1492 – z dziejów dialogu i współpracy międzywyznaniowej

Jednym z zasadniczych celów wystąpienia jest przybliżenie zjawiska wielowiekowej bytności islamu na kontynencie europejskim, ze szczególnym uwzględnieniem hiszpańskiej Andalusji – pod panowaniem muzułmańskim. Owa obecność zaowocowała wspaniałym rozkwitem kultury, literatury, filozofii, nauki etc., umożliwiając ponadto pokojową koegzystencję wyznawców różnych religii, a szczególnie judaizmu, chrześcijaństwa i islamu.

Uzasadnienie: W powszechnym przekonaniu, żywionym obecnie chyba przez większość Europejczyków – mniej lub bardziej świadomie kontynuujących wątki rozpoczęte przez oświeceniową krytykę religii – religia hamuje postęp, a ponadto prowadzi do wrogości, która między wyznawcami odmiennych systemów religijnych przekształca się często w otwartą walkę. W odniesieniu do zjawisk religijnych stan taki uważa się za „naturalny” – w tym sensie, że jakoby przyczyn wrogości i hamowania postępu należy poszukiwać w samej naturze tego fenomenu, jakim jest religia. Potwierdzenie lub odrzucenie powyższych twierdzeń powinno opierać się na wynikach prezentowanych przez studium historii, np. przez badania dotyczące obecności reprezentantów świata islamu na kontynencie europejskim w czasach minionych. W innym przypadku, tzn. przy braku wsparcia się na jakimkolwiek materiale historiograficznym, twierdzenia takie należałoby uznać jedynie za zwykłe spekulacje, czy wręcz uprzedzenia, niemające poparcia w faktach.

Pobieżne chociażby analizy, dotyczące na przykład wielowiekowej obecności andaluzyjskich muzułmanów na ziemiach dzisiejszej Hiszpanii i Portugalii, wykazują bezpodstawność powyższych twierdzeń („Religia i różnorodność religijna w konieczny sposób prowadzą do wrogości między ludźmi.”; „Religia w konieczny sposób musi hamować postęp, np. naukowy”). Podczas swojego wystąpienia koncentruję się na wielkich osiągnięciach mieszkańców muzułmańskiej Andalusji, będących wyznawcami różnych systemów religijnych, zarówno w rozmaitych dziedzinach twórczości kulturowej i naukowej, jak i na polu dialogu i współpracy międzywyznaniowej.

Słowa kluczowe: *islam, muzułmanie, historia cywilizacji, religia, religie*